

Nauka i... praktyka

W dniach 12–13 maja 1995 roku odbyło się wyjazdowe zebranie Katedry Ekonomiki i Organizacji Gospodarstw Rolniczych SGGW w Warszawie kierowanej przez profesora Andrzeja Bernackiego. Zebrania organizowane w ten sposób były tradycją w Katedrze. We wcześniejszym okresie były organizowane przez prof. Ryszarda Manteuffla. W programie zebrania Katedry przewidziany był pobyt w gospodarstwie sadowniczym u absolwenta Wydziału Ekonomiczno-Rolniczego i magistranta Katedry pana mgr inż. Romualda Ozimka, prezesa Ośrodka Integrowanej Produkcji Owoców w Wisowej. Pan R. Ozimek przedstawił referat: „Funkcjonowanie Ośrodka Integrowanej Produkcji Owoców w Wisowej”.

Gośćmi zebrania byli: profesor Szczepan Pieniążek oraz podsekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa Ryszard Smolarek.

Ośrodek Integrowanej Produkcji Owoców w Wisowej został założony w 1992 roku z inicjatywy pana Romualda Ozimka. Na początku działalności zrzeszał 18 sadowników z czterech gmin województwa płockiego i skierniewickiego. Obejmował 165,3 ha powierzchni sadów jabłoniowych, na których sadownicy wdrażali nowy kierunek w produkcji zwanej Integrowaną Produkcją Owoców (IPO). Bodźcem do zorganizowania grupy producentów było dostosowanie produkcji do wymagań konsumentów, co oznacza dostarczanie owoców wysokiej jakości bez pozostałości szkodliwych dla zdrowia związków chemicznych, ochrona środowiska naturalnego oraz poszukiwanie możliwości obniżenia kosztów produkcji.

W Polsce kierunek ten został zainicjowany i w zorganizowanej formie prowadzony od 1991 roku przez prof. Edmunda Niemczyka z Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach.

Celem IPO jest opłacalna produkcja owoców bez szkody dla środowiska naturalnego i zdrowia konsumentów.

Członkowie IPO w Wisowej już w 1993 roku, po dwóch latach działalności, otrzymali certyfikaty na prawie 2 tys. ton jabłek, a w 1994 roku na ponad 3,5 tys. ton. Oznacza to, że wyprodukowali je zgodnie z zasadami IPO, a laboratorijni analizy owoców potwierdziły, że nie zawierały szkodliwych dla zdrowia substancji: azotanów, azotynów, metali ciężkich i pestycydów.

W 1994 roku w ramach Ośrodka integrowaną produkcję jabłek prowadziło 33 sadowników na łącznej powierzchni 357,5 ha sadów. Powierzchnia sadów w poszczególnych gospodarstwach waha się od 3,5 do 36 ha. Stowarzyszenie skupia sadowników z pięciu gmin województwa płockiego i czterech z województwa skierniewickiego. W czerwcu 1994 roku Ośrodek w Wisowej otrzymał prawną formę stowarzyszenia pod nazwą „Ośrodek Integrowanej Produkcji Owoców – Integrated Fruit – Growing Center”. Było to możliwe dzięki współpracy z Fundacją Spółdzielczości Wiejskiej.

Referent przedstawił trudności, na jakie napotymano przy oganizowaniu Ośrodka. Początkowo sadownicy podchodzili z pewnym dystansem do inicjatywy pana

Mgr inż. LUDWIK WICKI
Katedra Ekonomiki i Organizacji
Gospodarstw Rolniczych SGGW

Ozimka; również ci obecnie zrzeszeni w Ośrodku. Z czasem pojawił się entuzjazm i sukcesywnie wzrosła liczba członków.

Produkcja owoców w sadach członków Ośrodka jest nadzorowana przez trzech instruktorów: z Fundacji Spółdzielczości Wiejskiej, Wojewódzkiej Stacji kwarantanny i Ochrony Roślin w Płocku i Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Skierniewicach. Aby możliwe było przedstawianie zaleceń dotyczących ochrony sadów przed patogenami podzielono je na tzw. kwatery lustracyjne. Każda kwatery stanowi całość, na której przeprowadzane są zabiegi. Kwatery lustrwane były przez doradców kilkakrotnie, na tej podstawie zalecali oni ochronę sadu.

W zależności od zagrożenia określoną chorobą lub szkodnikiem często opryskuje się tylko zagrożone kwatery lub obrzeża sadów, dzięki czemu można zminimalizować liczbę wykonywanych zabiegów i zużywanych pestycydów. Zużycie pestycydów w polowie gospodarstw Ośrodka nie przekroczyło 10 kg substancji aktywnej na 1 ha. Kilka z nich zużyło tylko około 5 kg substancji czynnej. Należy podkreślić, iż mimo to uzyskane przez nie owoce były dojrzone i zdrowe. Zużycie fungicydów w gospodarstwach Ośrodka przedstawiono w tabeli 1. Tak niskie zużycie pestycydów było możliwe dzięki przestrzeganiu zasad racjonalności. Chroni się sady tylko wte-

dy, gdy jest to niezbędne, czyli ilość patogenów zagraża produkcji, a nie według „kalendarza”, bez rozeznania co do zagrożenia patogenami. Przestrzeganie tych zasad wymaga nowoczesnego sprzętu do diagnozowania oraz do oprysków. Planowany jest zakup stacji meteorologicznej dla Ośrodka w celu lepszego określania poziomu zagrożenia. Nowoczesne, mniej szkodliwe preparaty muszą być bowiem, z racji bardzo niskich dawek, stosowane przy użyciu wysokiej klasy sprzętu, inaczej mogą być nieskuteczne i powodować niepotrzebne zatrucie środowiska.

Pan Ozimek podkreślił również efekt ekonomiczny tak prowadzonej ochrony sadów. Z porównania kosztów ochrony sadów w OIPO z wynikami badań przeprowadzonych przez Centralny Ośrodek Badań i Rozwojowy Ogrodnictwa w Nowym Sączu w gospodarstwach o ponadprzeciętnej intensywności produkcji jabłek wynika, że koszty ochrony w Ośrodku, w przeliczeniu na jeden hektar były średnio w latach 1992–94 o prawie 2 miliony niższe niż w sadach prowadzących produkcję metodami konwencjonalnymi.

Aby częściowo uniezależnić się od przebiegu pogody wprowadza się nawadnianie sadów. W 1994 roku sady były nawadniane w 13 gospodarstwach na prawie 42% powierzchni sadów Ośrodka. Powierz-

chnia nawadnianych sadów stale wzrasta, w porównaniu z rokiem 1993 zwiększyła się o 12%. Wysoką jakością owoców pozwalają uzyskać chłodnie, które posiada obecnie 18 członków Ośrodka. Mogą one łącznie pomieścić 3730 ton jabłek. Jak dotychczas jednak żaden z nich nie posiada chłodni z kontrolowaną atmosferą.

Każdego roku w ramach Ośrodka działa komisja przyznająca certyfikaty na wyprodukowane owoce. Jest to ostateczna kontrola jakości jabłek. W przypadku niespełnienia wymagań stawianych przed produktami z etykietą IPO, sad lub partia owoców nie otrzymują certyfikatu.

Uzyskiwana dzięki racjonalnej uprawie, ochronie i właściwemu przechowywaniu wysoka jakość owoców daje możliwości wejścia z produkcją na rynki zachodnioeuropejskie. Aby było to możliwe, potrzebne są większe ilości jabłek niż może zaproponować pojedynczy producent. Stąd w ramach OIPO niektórzy członkowie wspólnie przygotowują partie jednorod-

nego materiału do sprzedaży. Wspólnie organizowana sprzedaż, a w przyszłości być może także przechowywanie owoców i zaopatrzenie w środki produkcji, jest zaczątkiem działań marketingowych. Referent, prezes OIPO ubolewał nad tym, iż skala produkcji nie pozwala jeszcze na stałą obecność Ośrodka w Wisowej na rynkach zagranicznych.

Poziom wiedzy sadowników z OIPO jest stale podnoszony poprzez szkolenia i doradztwo prowadzone m.in. przez specjalistów z ISiK w Skierniewicach i Ośrodków Doradztwa Rolniczego, zarówno płockiego, jak i skierniewickiego. W 1994 roku przeprowadzono 5 szkoleń dla członków Ośrodka i 3 dla uczestników z zewnątrz.

Największymi problemami członków Ośrodka w Wisowej są: brak spólnego zaparzenia i zbytu, niechęć do wspólnej własności pomieszczeń (przechowalni) i sprzętu oraz brak instruktorów służących fachową pomocą.

Po referacie rozpoczęła się dyskusja, podczas której

TABELA 1. Liczba zabiegów i zużycie substancji czynnej fungicydów na ha w 1993 r.

Zużycie w kg lub w litrach	Liczba gospodarstw	Liczba zabiegów przeciw parchowi i mączniakowi
–	2	–
do 5,00	3	6,6
5,01–10,00	16	9,2
10,01–15,00	9	10,2
powyżej 15,00	3	14,0
średnio	33	10,0

Źródło: Dane Ośrodka Integrowanej Produkcji Owoców

uczestnicy zebrania zastanawiali się nad możliwościami rozwoju różnych form współpracy. Jako główna bariera postrzegane były opory rolników wobec wspólnego gospodarowania i mankamenty polskiego prawa spółdzielczego. Wspólne działanie daje jednak wiele możliwości. Grupy rolników mogą zatrudniać własnych doradców, ze względu na skalę produkcji mają lepszą pozycję na rynku, mogą obniżyć koszty, a w wyniku tego uzyskiwać wyższą efektywność produkcji. Wskazywano również na przykłady form wspólnego gospodarowania w niektórych krajach zachodnioeuropej-

skich. Profesor Pieniążek podkreślał w dyskusji postępowanie jakie dokonuje się w sadownictwie, dotyczący gęstości nasadzeń, odmian, nawadniania i dokarmiania sadów.

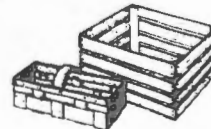
Po zakończeniu dyskusji pracownicy Katedry zrealizowali prowadzone przez pana R. Ozimka gospodarstwo. Obejrżeli nowoczesnie prowadzony młody sad (2200 drzewek na 1 ha), urządzenia do nawadniania i dokarmiania – nawadniany jest cały 26-hektarowy sad – oraz przechowalnię owoców. Już wkrótce nawadnianiem sadu i kontrolą temperatury w przechowalni będzie sterował komputer. Wizyta pracowników Katedry w gospodarstwie pana Romualda Ozimka została uznana za udaną i pouczającą. Za cenne należy uznać, iż Ośrodek powstał z inicjatywy producentów, którzy wspólnie dążą do uzyskiwania lepszych efektów. Podkreślano również przydatność kontaktów pracowników nauki z praktyką. W Wisowej poznali oni problemy napotymane przez rolników zrzeszających się w grupy producentów, tym ważniejsze, że niebawem polskie rolnictwo będzie musiało stawić czoła konkurencji producentów z Unii Europejskiej, a tego dokonać mogą tylko ci, którzy tanio wytwarzają wysokiej jakości produkty. ■

UWAGA ! UWAGA !

SADOWNICY
HURTOWNIE OWOCÓW

oferujemy

- skrzyniopalety
- skrzynki do jabłek "jedyńki" i "uniwersalne"
- skrzynki eksportowe do jabłek pocieniane
- łubianki
- skrzynki do warzyw i owoców pocieniane
- paliki toczne do drzew i krzewów
- paliki korowane do drzew owocowych i krzewów

Zakład widzi możliwość indywidualnych zamówień w naszych zakładach opakowań według wzorów klienta.
Ceny i terminy do uzgodnienia.

Z.P.U.H. TEDBUD

EXPORT - IMPORT

Wólka Lesiewska 33
96-230 Biała Rawska
woj. skierniewickie

tel/fax (0-492) 46-20 (Rawa Maz.)
tel. (0-492) 59-453 (Rawa Maz.)
tel. komórkowy 0-90 23 04 63

Z.P.U.H. TEDBUD

EXPORT - IMPORT

Filia : 12-230 Biała Piska
ul. Warszawska 14
woj. suwałskie

tel/fax (0-117) 39 137